

La CIA es recicla al Pròxim Orient

Atemptat a Jerusalem. Hamàs és una taula de salvació per a la CIA.

Després de molts anys de desconcert i de desestabilització interna per la fi de la guerra freda, l'Agència d'Intel·ligència nord-americana, sembla haver trobat al Pròxim Orient una nova raó de supervivència en uns moments delicats.

Aquests dies hem vist com el president nord-americà Bill Clinton, a la cimera antiterrorista d'Egipte oferia els serveis de la CIA als seus aliats i posava els agents secrets a treballar en la persecució dels terroristes islàmics que han dut el procés de pau entre israelians i palestins a un pas del precipici.

No és cap casualitat que, en el paquet d'ajut ofert per Washington a Shimon Peres i Iàsser Arafat per aturar el terror, hi hagi el suport tècnic i humà de l'Agència. El director, John Deutch, i importants membres de la cúpula de l'organització han visitat aquests dies Israel i les zones controlades per l'Autoritat Palestina, i han mantingut reunions importants amb els directius dels serveis secrets israelians, el Mossad, i oficials de la policia palestina encarregats de la lluita antiterrorista. Es tracta d'unificar esforços i d'analitzar una situació especialment delicada.

Segons que han informat en cercles molt restringits els agents nord-americans que operen sobre el terreny, sembla que poden advenir les denúncies fetes públiques la setmana passada per Iàsser Arafat a *Der Spiegel*. Arafat, en una entrevista a aquest setmanari alemany, afirmava que té proves que terroristes israelians i palestins cooperen. Així, preocupa enormement que dirigents del grup radical israelià Ehal s'hagin entrevistat a Gaza fa poc, en cinc ocasions, amb líders de les organitzacions terroristes Hamàs i Jihad Islàmica. És a l'Ehal que pertanyia el jove que va assassinar el primer ministre israelià Yitzhak Rabin.

El distanciament que aquests últims temps hi havia entre el Mossad i la CIA s'ha acabat. Clinton i Peres han ordenat una estreta col·laboració i l'intercanvi fluid de documents i d'informació. Així, doncs, aquests dies, a Jerusalem i Langley (població de Virgínia on l'Agència té el quarter general) grups d'agents especialitzats en organitzacions islàmiques s'intercanvien informació, fitxes de grups terroristes i noms de perillosos experts en explosius. Però la sorpresa ha saltat quan hom ha arribat a la conclusió que, dins la policia palestina mateix, hi podria haver informadors que els grups radicals oposats al procés de pau utilitzen per establir els seus objectius terroristes. Segons informacions

confidencials, podria donar-se el cas que alguns veterans palestins del Líban, avui membres de la policia palestina, juguessin la carta del terror que signa Hamàs.

Gràcies a aquesta col·laboració a tres bandes entre israelians, palestins i nord-americans, hi ha hagut aquests últims dies una onada de detencions de presumptes militants dels grups islàmics.

De totes maneres, el nerviosisme és evident, tant que durant la visita de Clinton a Israel hom insinuava que hi havia un pla de l'organització Ezzeddine al-Kassam, braç armat de Hamàs, per atemptar contra el president nord-americà.

El nou ordre mundial obert a la zona després de la Guerra del Golf Pèrsic no ha aconseguit que l'Iran se senti satisfet amb el fustigament sovintejat dels nord-americans contra el seu veí i enemic: l'Iraq de Saddam Hussein. L'Iran ha estat denunciat aquests dies per Peres com a autèntic protector i instigador del terrorisme que assola Israel. Arafat també ha assenyalat amb el dit el règim de Teheran i ha afirmat que hi havia "més països àrabs" interessats a desestabilitzar el procés de pau.

Gaddafi, una altra volta. La CIA aquests dies torna a dirigir la mirada cap a Líbia. Un cop més l'altra bèstia negra nord-americana, el coronel Moammar al-Gaddafi pot ser una bona excusa si els sondeigs pronostiquen que Bob Dole guanya terreny a poc a poc a Bill Clinton en la cursa presidencial del novembre.

Segons informes posats aquests dies a la taula del president del despatx oval de la Casa Blanca, Gaddafi ha acabat de construir una fàbrica subterrània d'armes químiques gegantina, capaç de produir un devessall de derivats de gasos paralitzants i mortals que no dubtaria a utilitzar en accions terroristes o bèl·liques. La fàbrica no ha pogut ser fotografiada pels satèl·lits espia, però sí que des de l'espai han copsat una frenètica activitat al subsòl d'una immensa àrea del desert, amb tots els accessos prohibits.

Però, al marge del Pròxim Orient, l'Agència d'Intel·ligència nord-americana no ha deixat de considerar prioritari alguns enemics potencials. En primer lloc continua essent preocupant per a Washington el programa nuclear de Corea del Nord. Més recentment, l'atenció s'ha centrat també en el moviment militar xinès, ple d'amenaques per a Taiwan.

Però els temps han canviat i la setmana passada oficials de l'exèrcit cubà i destacats alts directius de la CIA es reunien en secret per facilitar-se informació mútua sobre l'incident dels caces cubans que abateren una avioneta del grup anticastrista "Hermanos al Rescate". Tot i que la tensió ha servit perquè Clinton

De la guerra bruta a l'espionatge econòmic

Fins fa pocs dies, les escasses notícies que arribaven als mitjans de comunicació sobre la CIA parlaven dels fracassos de l'organisme en un camp en el qual entrava en clara competència amb uns altres serveis secrets nord-americans, com és ara l'FBI. Es tracta de l'espionatge industrial.

Pel març de l'any passat, França i també el Brasil van acusar els Estats Units d'espionar en favor de la indústria nord-americana amb relació a les noves línies de disseny, estratègies empresarials, plans de *marketing* i publicitat de companyies en dura competència dins el mercat mundial. També l'Agència fou acusada d'obtenir els plans estratègics del govern francès en les difícils negociacions del GATT.

Al fracàs dels espies de la CIA en el terreny econòmic i comercial, cal afegir-hi el desprestigi de l'organització, sobretot amb el descobriment recent d'incomputables espies dobles. El cas d'Aldrich Ames, un alt funcionari de la CIA, condemnat al 1994 per haver espia durant nou anys per Moscou va arrossegar la dimissió del director de l'Agència, James Woolsey. A més, no solament havia "desinformat" els nord-americans, ans la seva actuació va dur a la mort deu agents al servei dels Estats Units.

Aquest desastre, el més greu de la història de l'espionatge nord-americà, ha fet que encara ara l'opinió pública se senti insegura. Els atemptats a les torres del World Trade Center de Nova York i la destrucció de l'edifici d'Oklahoma no han fet sinó augmentar aquesta sensació.

El descobriment d'operacions secretes fetes a Llatinoamèrica durant aquestes tres últimes dècades no contribueixen tampoc a tranquil·litzar gens l'americà mitjà, que ha descobert que moltes de les acusacions de la guerra bruta atribuïdes a la propaganda comunista no són sinó veritats monumentals que avalen persones ben poc sospitoses d'estar a sou del Kremlin. Aquest és el cas de la implicació de la CIA en centenars d'assassinats i de pràctiques de tortura contra dissidents, perpetrats a Guatemala durant els anys 80 i 90.

No cal que ens remuntem al cop d'estat del 1973 a Xile contra el president Salvador Allende, ni a la connexió de la CIA amb la cúpula militar del Salvador, responsable de l'assassinat de jesuïtes espanyols: les històries de violacions dels drets humans a Haití, a Hondures o al Perú, ben recents, converteixen els agents nord-americans en responsables de les pàgines més negres del continent americà. Oficialment ja és superada l'època en què Washington protegia els dictadors, però les pràctiques de la guerra bruta han continuat fins fa poc i, darrere moltes operacions de lluita contra el narcotràfic, s'amaguen actuacions que irriuen fins i tot la consciència del president Bill Clinton.

És sabut que Clinton ha tingut, almenys en dues ocasions durant el seu mandat, la temptació de dissoldre la CIA o d'imposar-li un control més estricte. De moment, el president ha fracassat en algunes operacions, com ara la d'establir que l'FBI controlés la Central d'Intel·ligència. La humiliació més gran projectada contra la CIA s'ha aturat, però aquesta ja no té com abans les mans tan lliures, ni independència total per a formular les seves prioritats i estratègies.

La CIA s'ha netejat tan a fons que, pel novembre de l'any passat, va sorprendre el món amb un anunci a *The Economist* reclutant agents joves. La CIA havia tocat fons i lluitava per regenerar-se. Els James Bond al vell estil perdien terreny. De totes maneres, hi ha coses que no canviaran mai. Entre els requisits que el nou candidat a espia ha de satisfer hi ha aquests: esperit aventurer, personalitat forta, dots mentals superiors, un alt grau d'integritat i de disciplina professional... V. L.

John Deutch, director de la CIA. L'estratègia canvia.

PREMIS LITERARIS

de la VII NIT de SANT JORDI

PREMI DE REPORTATGE

Premi de periodisme instituït per **EL TEMPS**

1

Podran postular a aquest premi exclusivament els temes centrats en Catalunya Nord i hauran de ser necessàriament reportatges. L'extensió màxima de les obres presentades no podrà de ser inferior a 3 fulls ni excedir de 5.

2

L'import del premi ha estat fixat en 2.500 francs.

3

EL TEMPS, entitat que concedeix al premi, determinarà el jurat. Les obres finalistes seran publicades al mateix setmanari **EL TEMPS**.

4

Les obres concursants hauran de ser adreçades abans del 10 d'abril al corresponal a la Catalunya Nord del setmanari **EL TEMPS**.

Pere Codonyan
13, carrer de la Llanterna
60000 Perpinyà

MÓN

acabés cedint i reforçés l'embargament contra l'illa caribenca, ningú no vol que les coses passin més enllà dels gestos necessaris per a atreure el vot de l'important *lobby* cubà de Florida.

El cas de Rússia és un altra cosa per a la CIA. El antics soviètics han estat consultats fa poc, quan la majoria havia passat a la reserva, amb la fi de la guerra freda i la caiguda de l'URSS. La precària situació de Rússia, la manca de consolidació d'una estructura política, econòmica i social fiable, obliga ara els agents secrets a mirar d'extricar els misteris d'un immens país que molts treballadors de l'Agència reconeixen que han tingut últimament molt -massa!- abandonat.

Després del fracàs de tots els serveis secrets occidentals en la previsió del desmembrament del bloc soviètic, les mirades tornen sobre una Rússia que necessita els somnis imperials per sobreviure, com ho demostra la decisió recent de la Dieta d'anul·lar el decret de dissolució de l'URSS.

"Potser vam equivocar-nos pensant que amb la desintegració de la Unió Soviètica les formes i actituds dels russos havien canviat. Ara veiem que les velles estructures de poder subsisteixen amb uns altres noms i unes altres realitats, i que els antics experts kremlinòlegs o com en vulguem dir encara poden ser molt útils per a estudiar el que passa avui". Un vell agent, que va viure molts anys a Moscou, relatava d'aquesta manera a una cadena de televisió nord-americana la situació de desconcert que viu l'Agència amb relació a la nova dinàmica russa.

No fa pas gaire el nou director de la CIA, John Deutch, va reconèixer que els agents nord-americans que treballaven també a sou del Kremlin havien aconseguit un objectiu que ha costat al contribuent nord-americà milers de milions de dòlars. Durant tot un trienni, del 1990 al 1993, la CIA es va "empassar" tot d'informes elaborats per aquests "agents dobles" que exageraven el potencial militar rus, llavors ja força migrat. Eren anys de retallades impressionants del pressupost de Defensa a Washington, però el Pentàgon va obtenir el que demanava i finalment va continuar un programa tan car i inoperant com "Avió Fantasma F-22". 73.000 milions de dòlars (més de 876.000 milions de pessetes) es van balafiar en un projecte que ara l'administració Clinton no dubta a considerar un "fracàs absolut" de la indústria militar *made in USA*.

L'anomenat "govern a l'ombra" és avui gairebé una caricatura del que havia estat, però el principal problema que tenia a l'hora de justificar la seva existència -l'aparició de nous enemics- sembla, de moment, resolt.

Vicenç Lozano